

5. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>.
6. Офіційний сайт Європейського парламенту. URL: http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0264en01.pdf.
7. Програма дій "Порядок денний на XXI століття" [пер. з англ.]/ухв. Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.). 2-ге вид. Київ: Інтелсфера, 2000. 360 с.
8. European Commission. Europe 2020. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.
9. Ткачук В. І., Куцмус Н. М. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний ефект//Економіка АПК. 2009. № 4. С. 125–132.
10. Фролов В. И., Агафонова Е. О. Методические подходы к разработке показателей устойчивого развития сельских территорий. URL: <http://lib.usue.ru/resource/free/12/s353.pdf>.
11. Хомич Л. В. Стратегія регіонального розвитку і планування території//Стратегічні пріоритети. 2007. № 4 (5). С. 142–149.
12. Шаптала К. О. Використання європейського досвіду розвитку сільських територій// Все о туризме – Туристическая библиотека. URL: http://tourlib.net/statti_others/shaptala.

Надійшла до редколегії 10.11.2016 р.

УДК 351:342.92

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Прилипчук О. В.,

аспірант кафедри державного управління,

Харківський регіональний інститут державного управління

*Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків*

Проаналізовано досвід держав, що вступили до Європейського Союзу, у сфері державного управління, адаптацію їхніх національних законодавств до *acquis communautaire*.

Ключові слова: адаптація законодавства, інтеграція, Європейський Союз, держави – члени ЄС, *acquis communautaire*.

Prylypchuk O. V.,

Postgraduate student of Public Administration Department, KRI NAPA, Kharkiv

FOREIGN EXPERIENCE OF NATIONAL LEGISLATION ADAPTATION TO EUROPEAN UNION LAWS

The experience of the countries that joined the European Union in the field of public administration adaptation of national legislation in the *acquis communautaire*.

Key words: adaptation of legislation, integration, European Union, EU Member States, *acquis communautaire*.

Процес європейської інтеграції охоплює дедалі більшу кількість сфер суспільного життя нашої держави. Для країн – потенційних членів Європейського Союзу (ЄС) адаптація законодавства передує всім іншим інтеграційним процесам, оскільки саме завдяки йому досягається наближення національного законодавства до законодавства ЄС. Досвід країн, що вже набули членство в ЄС, є переконливим, оскільки саме подальші хвилі розширення ЄС базуються на масиві правових механізмів, які

було запроваджено цими державами у процесі європейської інтеграції та приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС. Отже, цей досвід може бути корисним для України як такої країни, що декларує свій європейський вибір та продовжує рух у цьому напрямі.

Серед зарубіжних науковців дослідженням питань державного управління в сфері європейської інтеграції, у т. ч. адаптацією національних законодавств до вимог ЄС, займались М. Джоп та С. Арнсфальд, Р. Бенгтссон, С. Гензле, А. Лейніс та Ж. Озоліні, М. Лаурістін та П. Віхалем, К. Малфіет та В. Кейгнаерт, К. Ліухто, Р. Вілпісаускас, Ф. Лаурсен та ін.

До числа вітчизняних науковців та експертів, які займаються дослідженням у сфері європейської інтеграції, можна віднести: В. Завадського, Д. Аракелян, І. Кравчук, М. Парапан, П. Доброва, Ю. Гарячу, В. Стрельцова та ін.

Аналіз окреслених науковців та їхніх доробків дозволив дійти висновку про те, що попри значну кількість досліджень, присвячених окремим аспектам державного управління європейською інтеграцією, проблема зарубіжного досвіду щодо цього є малодослідженою. Переважну кількість робіт вітчизняних дослідників присвячено процесам становлення відносин у контексті стабілізації та асоціації з ЄС.

Метою статті є аналіз досвіду зарубіжних країн, які пройшли процес спочатку асоціації, а згодом набули членство в ЄС, а саме досвіду з адаптації національних законодавств до *acquis communautaire*, та надання рекомендацій щодо можливості адаптації цього досвіду до умов України.

Україна – не єдина країна колишнього соціалістичного блоку, яка під впливом зовнішньополітичних пріоритетів змушена була проводити масштабні зміни вітчизняного законодавства. Досвід країн – членів ЄС засвідчує, що масштабний процес євроінтеграції та пов'язаної з ним необхідної адаптації національного законодавства був подоланий шляхом запровадження різних інституційних механізмів, проте завжди в тій чи іншій формі успіх залежав від співпраці урядів та парламентів.

Хорватія, як демократична та стабільна сучасна європейська держава, пропорційно до своєї території та оточення посідає важливе місце і відіграє провідну роль у змінюваному світі, у процесі глобалізації, регіональних політичних та економічних трансформаціях, демократизації міжнародних відносин. Основними напрямками зовнішньої політики Республіки Хорватії є збереження і забезпечення миру та взаєморозуміння між державами і народами, утвердження становища Хорватії на міжнародній арені, створення умов для реалізації основних стратегічних пріоритетів шляхом залучення до європейських політичних, економічних інтеграцій.

Зовнішньополітичні цілі уряду Республіки Хорватії суттєво пов'язані з комплексною програмою внутрішніх реформ, які забезпечують економічний розвиток, реорганізацію державної влади та повне запровадження всіх європейських демократичних стандартів, таких як верховенство права, гарантії безпеки громадянських та релігійних свобод, повна рівність і рівноправність усіх громадян та право кожної окремої людини на однакові життєві умови [2].

Хорватія, як держава – сусід ЄС, яка має багаторічні стабільні відносини зі своїми сусідами, після отримання незалежності визначила однією зі своїх стратегічних цілей європейську інтеграцію, а саме повноправне членство в ЄС.

Ідею Європи уряд Хорватії розумів як спільний простір всіх європейських народів та держав в їхньому відтворенні майбутнього, заснованого на спільних цінностях і засадах, зберігаючи державну, національну, політичну, культурну та економічну самобутність за умов їхньої рівноправної співпраці та взаємопроникнення [4]. Хорватія стала 28-м членом ЄС, отже, механізми співпраці та внутрішньодержавного реформування можна вважати успішними.

Для Хорватії кроком уперед стало проведення Загребського саміту у 2000 р. Визначальним каталізатором у потеплінні відносин з ЄС була і зміна керівництва Хорватії. У жовтні 2001 р. Хорватія підписала Угоду про стабілізацію та асоціацію з ЄС, яка в лютому 2005 р. набрала своєї чинності. Положення про стратегічну мету європейської інтеграції Хорватії було викладено в Резолюції Хорватського Сабору від 2003 р.

Стосовно цієї стратегічної мети існує спільна політична згода політичних партій і населення країни. Це затверджене Декларацією Сабору в грудні 2002 р., коли всі політичні партії в парламенті підтримали приєднання Республіки Хорватії до ЄС. На основі виконання Копенгагенських критеріїв Хорватія стала країною – кандидатом на членство в ЄС з червня 2004 р. Третього жовтня 2005 р. Європейська Рада прийняла рішення розпочати переговори про вступ Хорватії до ЄС [4]. Тобто активний євроінтеграційний процес у Хорватії розпочався з 2001 р.

Переговори про вступ Хорватії до ЄС поділено на декілька фаз. Перша фаза – скринінг розпочалася відразу після відкриття переговорів і завершилася в жовтні 2006 р. Після цього розпочалася друга фаза – обговорення умов, за яких Хорватія приймала та застосовувала правовий доробок ЄС. Під час переговорів робилося акцент на умовах, за яких держава-кандидат повинна прийняти, імплементувати та виконати *acquis communautaire*. Основним завданням скринінгу є виявлення відмінностей у кожній складовій законодавства Хорватії від законодавства в Європейському адміністративному просторі. На основі аналізу спеціалісти розробили висновок про подальшу спроможність Хорватії повністю застосувати правовий доробок ЄС в окремих частинах переговорів, узгодити наявні відмінності в законодавстві та з'ясували, чи ця держава-кандидат має намір робити запит на перехідний період для повного узгодження та застосування.

Політичне керівництво Хорватії досить швидко відреагувало на нові реалії співробітництва з ЄС і відразу розпочало проводити ефективні зміни та нововведення, перш за все в організаційному, інституційному та адміністративному плані.

Отже, процес узгодження законодавства відбувся у співробітництві органів державного управління з підготовки законопроектів і Хорватського Сабору під час прийняття законів. Для того щоб безпосередньо брати участь у процесі узгодження законодавства, Хорватський Сабор у 2002 р. створив Комітет європейської інтеграції з моніторингу процесу узгодження законодавства. З грудня 2001 р. органи державного управління з підготовки законодавчих пропозицій зобов'язані були надати заповнену заяву про узгодження і порівняльний огляд сумісності положень законодавства Хорватії відповідно до положень законодавства ЄС. Також Хорватський Сабор висновком від 9 жовтня 2002 р. зобов'язав владу Республіки Хорватії у процесі узгодження законодавства використовувати лише ті положення, які передбачено в заяві про узгодження та Порівняльному огляді. Процес узгодження законодавства – двосторонній і тривалий, адже вимагає роботи як Хорватії, так і інститутів Євросоюзу. З відкриттям переговорів розпочалася друга фаза – змістова [11].

За результатами переговорів Хорватія першою подала свої пропозиції і в них визначила, яким чином країна налаштована прийняти та застосовувати правовий доробок ЄС в окремій його частині. У процесі напрацювання переговорних положень брали участь Переговорна група з ведення переговорів про приєднання Хорватії до ЄС, Робоча група з підготовки переговорів про приєднання Хорватії до ЄС, Комітет координації переговорів про приєднання Хорватії до ЄС, Національний Комітет, влада Республіки Хорватії.

Спільні положення ЄС, якими розпочалися переговори з визначених окремих частин переговорів, були винесені Радою одноголосним рішенням на основі проекту переговорних положень, який готувала та пропонувала Європейська Комісія. У своїх спільних положеннях ЄК визначила і вимоги, які держава-кандидат повинна виконати перед тимчасовим закриттям окремої глави переговорів. Вони можуть відноситися до узгодження законодавства та результатів його застосування, відповідної адміністративної та правозастосовної спроможності чи виконання обов'язків домовленостей про співпрацю.

Коли переговори тимчасово закриваються за всіма главами, Європейська Рада у своїх висновках описує завершення переговорів з Хорватією. Результати переговорів наступним кроком включаються до проекту Договору про приєднання, у розробленні якого беруть участь держави – члени ЄС, інститути ЄС і представники Хорватії.

Варто зазначити, що від самого початку європейського вибору Хорватією в країні усі політичні лідери, які приходили до влади, одноголосно сповідували зовнішньоєвропейському курсу та стежили за чітким його виконанням, ця країна є функціональною демократією зі стабільними інститутами, що гарантують верховенство права, її економіка може конкурувати з ринковими силами всередині ЄС.

У реформи державного управління в Хорватії були дві основні цілі: європеїзація і модернізація. У процесі асоціації з ЄС Хорватія повинна була пристосуватися до європейського досвіду з державного управління та прийняти управлінські стандарти, що розповсюджуються на увесь Європейський управлінський простір.

Одним з аспектів модернізації адміністративно-політичної системи є угода про асоціацію та стабілізацію з ЄС (SAA). Угоду було підписано 29 жовтня 2001 р., а чинності вона набрала 1 лютого 2005 р. Одним із найсильніших факторів на користь модернізації адміністративно-політичної системи є процес асоціації з ЄС. Активну і гнучку діяльність відповідного міністерства було спрямовано на узгодження засад державного управління в Хорватії з європейськими стандартами [1].

Міністерство з питань європейської інтеграції реалізує заходи, пов'язані з процесом інтеграції Республіки Хорватії в ЄС, а саме:

- адаптація законодавства Хорватії до законодавства ЄС (за оцінками експертів, протягом 2008–2012 рр. було прийнято 286 законодавчих актів ЄС. При цьому активно залучалася допомога іноземних експертів, зокрема угорських, у рамках проекту Твіннінг);
- участь у підготовці основних стратегічних документів уряду Республіки Хорватії, а також у роботі робочої групи експертів та всіх координаційних комітетів уряду;
- аналітична підтримка прийняття стратегічних рішень, пов'язаних з інтеграційним процесом;
- координація здійснення допомоги ЄС та співробітництво програм шляхом надання технічної та експертної допомоги органам державного управління в сфері

проектування, підготовки і здійснення проектів реформ відповідно до пріоритетів, погоджених заздалегідь між урядом Республіки Хорватії та Європейської Комісією;

– інформування громадськості щодо процесу інтеграційних подій, їхнє значення та вплив на всіх громадян Хорватії;

– навчання та підвищення кваліфікації державних службовців, працівників місцевого самоврядування та всіх, кого включено в інтеграційний процес країни;

– переклад досягнень Співтовариства на хорватську мову, а також переклад хорватського законодавства та стратегічних документів на офіційні мови ЄС, зокрема англійську [6].

У світлі управління процесом європейської інтеграції Міністерство європейської інтеграції бере участь у підготовці основних стратегічних документів уряду Республіки Хорватії, а також у роботі робочої групи експертів та всіх координаційних комітетів уряду. Інституційне будівництво має вирішальне значення для успішної інтеграції до ЄС. Завдяки стабілізації та асоціації Хорватія бере на себе зобов'язання зі зміцнення управлінських інститутів, як центральних, так і місцевих. Для цього Хорватія не вдалася до проведення однієї реформи, а модернізувала усю систему управління (державного управління, місцевого самоврядування та державних послуг), удосконалювала її шляхом прийняття європейських громадських стандартів управління та коригування доктрини нового державного менеджменту і належного врядування [8].

В умовах глобалізації Хорватія як невелика держава порівняно з іншими європейськими державами, що трансформуються, оцінювала приєднання до ЄС як оптимальний шлях розвитку і забезпечення процвітання, відповідно реалізацію національних інтересів. Система цінностей ЄС якнайкраще відбивала інтереси побудови хорватського суспільства і держави. Аналіз витрат та позитивних змін від вступу до ЄС засвідчує, що Хорватія довгостроково виграє від членства в ЄС, а її економічний, політичний, науково-культурний та загальний розвиток як частини ЄС буде успішнішим, ніж поза ним.

Водночас одним із найбільш показових для України прикладом впливу дієвого механізму контролю законодавства на предмет відповідності до права ЄС та подальшу успішну європейську інтеграцію (а також внутрішню соціально-економічну трансформацію), безумовно, є сусідня Польща.

Політичний злам, що відбувся в Польщі на початку 1990-х рр., відкрив країні шлях до змін, а саме до фундаментальної трансформації політичної, економічної та соціальної систем. Одним із головних чинників початку перетворень стали європейські прагнення Польщі та перспектива вступу країни до ЄС.

Для отримання статусу повноправного члена ЄС Польща мала привести свою політичну систему та економіку у відповідність до Копенгагенських критеріїв, висунутих для країн – кандидатів на членство в ЄС Радою Європи у червні 1993 р. У рішенні Ради Європи, зокрема, зазначалось: “Асоційовані країни Центральної та Східної Європи, які бажають стати членами ЄС, будуть прийняті в разі спроможності виконувати обов’язки членів та якщо продемонструють задовільне економічне та політичне становище країни. Членство в ЄС потребує від кандидатів відповідності таким критеріям: стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та повагу і захист прав меншин; існування дійової ринкової економіки, разом з тим можливість витримувати конкуренцію всередині ЄС; можливість приймати на себе обов’язки країни-кандидата, у т. ч. суворо дотримуватись цілей політичного, економічного та валютного союзів”.

Відкинувши тривалу традицію розбудови радянської моделі держави, Польща активно запроваджувала принципи демократичного розвитку суспільства та створення правової держави. Кардинальна зміна пріоритетів на користь ЄС стала ознакою її зовнішньополітичного розвитку.

Про це свідчить факт оголошення стратегічної мети зовнішньої політики, тобто інтеграції в європейські та євроатлантичні структури. Протягом усього періоду після виходу з РЕВ і Варшавського договору польські дипломати були особливо активними у сфері міжнародної політики, насамперед у напрямі інтеграції їхньої держави до структур ЄС і НАТО. Європейська угода (або Угода про асоціацію) між Польщею та ЄС в 1991 р. [5] розпочала політичний діалог із приводу інтеграції Польщі до об'єднаної Європи. Відповідно до Європейської угоди, Польща взяла на себе зобов'язання наблизити своє законодавство до законодавства ЄС.

Підписавши Угоду про асоціацію, Польща повинна була виконати низку нових вимог. Згідно з рішенням Копенгагенського саміту (червень 1993 р.), держави, з якими підписано угоди "Про асоціацію" та які прагнуть до повноправного членства в ЄС, мають відповідати економічним та політичним вимогам і бути спроможними взяти на себе обов'язки членства. Один з них – здатність приведення національного законодавства у відповідність до загальноєвропейського.

Польські законотворці зобов'язувалися всі проекти правового регулювання розглядати на предмет їхньої відповідності до права ЄС. Особливе значення серед Копенгагенських вимог мало положення про зобов'язання держави-кандидата забезпечити імплементацію норм права ЄС у національне законодавство та гарантувати його ефективну реалізацію через адміністративні та судові органи. Це зобов'язання було формальним, його можна характеризувати як належне ставлення до питання, оскільки не було визначало ані терміну, ані обсягів виконання. Проте воно було дуже важливим, зважаючи на плани Польщі набути членства в ЄС, особливо при тому, що це бажання підтримувалося самим ЄС.

Отже, інтеграція кожної з асоційованих держав до внутрішнього ринку ЄС, серед них і Польщі, передбачає складну адаптацію системи законодавства, регулювання та методів сертифікації цієї держави до вимог законодавства ЄС. З огляду на це важливо не просто увідповіднити законодавство вимогам ЄС, але й створити таку "інфраструктуру", яка б гарантувала ефективне функціонування цього законодавства. Ідеться про створення системи інститутів, структур та механізмів, що потрібні для ефективної імплементації адаптованого законодавства.

Для виконання зазначених завдань у Польщі 24 лютого 1994 р. було утворено Комісію експертів з гармонізації польського права з правом ЄС. Комісія розробила довгострокову програму адаптації польського законодавства до *acquis communautaire*. Було визначено 23 пріоритетних сфери адаптації законодавства. Згодом було розроблено плани внесення змін до чинного законодавства і, за потреби, проекти нових законів у зазначених сферах з відповідним обґрунтуванням. Після того було складено звіти, деякі з них стали основою для розроблення законодавчих заходів із гармонізації. Згодом було затверджено ще декілька національних програм адаптації польського законодавства [3].

Восьмого серпня 1996 р. законом польського Сейму [10] створено Комітет європейської інтеграції (КЕІ) – інститут, який мав відповідати за європейську інтеграцію Польщі. До Комітету європейської інтеграції увійшло близько 400 осіб. Цей урядовий орган повинен був планувати та координувати курс політики інтеграції

Польщі до ЄС, програмування та координації дій щодо пристосування держави до європейських стандартів. Цей орган виконавчої влади повинен був також підготувати експертні висновки, де б зазначалася інформація про відповідність проєктів нормативно-правових актів, які розробляли галузеві міністерства, до *acquis communautaire*.

У січні 1997 р., готуючись до вступу в європейські структури, Польща ухвалила документ “Національна стратегія інтеграції”. У цьому документі було визначено стратегію діяльності урядових органів, а також інших учасників інтеграційного процесу. Завданням програми було досягнення головних цілей інтеграції в ЄС, координація їхньої реалізації, з’ясування найоптимальніших шляхів входження до структури та підготовки Польщі до членства в ЄС [9].

Пріоритети та послідовність діяльності з уніфікації законодавства з законодавством ЄС встановлювались у Стратегії інтеграції, а також у Білій книзі, яка закріплювала механізм входження Польщі в Єдиний ринок. На основі вищезгаданих документів було проведено аналіз ступеня гармонізації законодавства. Уряд Польщі розробив графік гармонізації польської системи права відповідно до положень Білого білю Європейської Комісії в сфері інтеграції Польщі в Єдиний ринок.

У червні 1997 р. Європейська Комісія подала свій висновок (так званий *Avis*) щодо держав – кандидатів на членство в ЄС, у т. ч. і Польщі. Польща отримала найбільш високу оцінку Європейської Комісії серед країн-кандидатів на шляху реформ та відповідності до критеріїв, прийнятих Радою Європи в Копенгагені в 1993 р.

У 1998 р. КЄІ провів масштабне дослідження з метою оцінювання рівня відповідності польського права до *acquis communautaire*, за результатами якого було складено звіт КЄІ про рівень наближення польського права до законодавства ЄС. У ньому законодавство ЄС було поділено на 29 сфер, що визначили перелік розділів переговорів про приєднання Польщі до ЄС, а саме: вільний рух товарів, послуг, осіб та капіталу, право компаній, політика у сфері конкуренції, сільське господарство, риболовля, транспортна політика, оподаткування, економічний і валютний союз, статистика, соціальна політика і зайнятість, енергетика, промислова політика, малі та середні підприємства, наука і дослідження, освіта і навчання, телекомунікації та інформаційні технології, культура й аудіовізуальна політика, регіональна політика, захист довкілля, захист споживача і охорона здоров’я, спільна зовнішня та безпекова політика, митний союз, зовнішні відносини, співробітництво у сфері юстиції та внутрішніх справ, фінансовий контроль, фінанси і бюджет.

Також КЄІ затверджував робочі графіки адаптації законодавства, які готували, кожне в межах своєї компетенції, профільні міністерства, що залучали до цієї роботи також зовнішніх експертів (науковців, фахівців у сфері євроінтеграції та ін.).

Представники КЄІ проводили часті зустрічі з представниками профільних міністерств, на яких обговорювалося питання імплементації адаптованого законодавства, а саме: що було зроблено в цій сфері міністерствами, чи є якісь проблеми та чому вони виникають. Таке безпосереднє спілкування виявилось дуже ефективним, оскільки дало змогу вчасно виявляти проблемні питання, з якими стикаються міністерства при проведенні відповідної роботи, та, відповідно, вчасно реагувати на це і, що вкрай важливо, ефективно координувати весь процес адаптації [7].

Оцінку виконання Копенгагенських критеріїв Європейська Комісія подавала у щорічних звітах. У звіті за жовтень 2002 р. ЄК визначила держави, що відповідають критеріям членства, та віднесла їх до першої групи держав – кандидатів на членство в ЄС, серед них була і Польща.

Переговори про вступ до ЄС Польща почала 31 березня 1998 р. разом з іншими державами Центральної та Східної Європи (Чехією, Естонією, Словенією та Угорщиною) і Кіпром. У грудні 1999 р. завершилася процедура формування умов процесу переговорів. Рада Європи у Гельсінкі у грудні 1999 р. окреслила “Карту шляхів переговорів” (Road map), яка встановила час їхнього закінчення на 2002 р.

Отже, інтеграція кожної з асоційованих держав до ЄС передбачає складну адаптацію системи законодавства, регулювання та методів сертифікації цієї держави до вимог законодавства ЄС.

З огляду на це важливо не просто увідповіднити законодавство вимогам ЄС, але й створити таку “інфраструктуру”, яка б гарантувала ефективне функціонування цього законодавства. Ідеться про створення системи інститутів, структур та адміністративних механізмів, які потрібні для ефективної імплементації адаптованого законодавства.

Вважаємо, що поєднання всіх зазначених функцій в єдиному державному органі дало б змогу досягти високого рівня координації як процесу євроінтеграції в цілому, так і процесу адаптації законодавства України до *acquis communautaire* зокрема.

Особливо актуальним може бути використання позитивних здобутків Хорватії у процесі адаптації законодавства до правового доробку ЄС. Проаналізувавши досягнення, проблеми та перспективи цієї країни, можна вибудувати адекватну та ефективну стратегію адаптації українського законодавства, передбачити проблемні питання в цьому процесі для України.

Отже, найкращим шляхом для досягнення вищезазначеної мети з урахуванням позитивного досвіду зарубіжних країн та українських реалій є створення в Україні окремого центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого входить координація як євроінтеграційного процесу України в цілому, так і в сфері адаптації законодавства. При цьому немає необхідності створювати надто складний механізм державного управління адаптацією законодавства та очікувати, що всі проблеми вдасться одразу швидко вирішити. Натомість краще створити просту, стабільну та гнучку, незабюрократизовану систему, яка допоможе запобігти виникненню багатьох проблем, у т. ч. уповільненню процесу адаптації законодавства, та виконати зобов'язання нашої держави перед ЄС.

Організована належним чином робота державних органів, що займаються питаннями європейської інтеграції, зокрема адаптацією національного законодавства до *acquis communautaire* ЄС, впливає на спроможність країни ефективно виконувати завдання, що випливають із зобов'язань перед ЄС, узятих у процесі європейської інтеграції.

Країна, що бажає інтегруватися в ЄС, має розробити свою власну стратегічну організаційну модель адаптації національної правової системи до норм ЄС, обстоюючи при цьому свої інтереси з огляду на політичну, економічну, соціальну ситуацію в державі.

Список використаних джерел

1. Кандель П. Балканские настроения и перспективы вступления в Европейский Союз// Власть. 2010. № 11. С. 50–53.
2. Кравчук І. Управління процесом гармонізації національного права з правом Європейського Союзу у державах – кандидатах у члени ЄС//Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції: матеріали наук.-практ. конф. 29 трав. 2003 р., м. Київ: у 2 т. Київ: Вид-во НАДУ, 2003. Т. 1. С. 163–164.

3. Майбутнє розширення ЄС URL: <http://all-sci.net/istoriyaukrainy/maybutne-rozshirennya-28082>.
4. Особливості інтеграції Хорватії до Європейського Союзу: уроки для України. URL: <http://naub.org.ua/?P=1100> (назва з екрану).
5. Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part//Official Journal L 348. 1993. 31 desember. P. 0002–0180.
6. Koprčić Ivan. Priority areas in reforming Governance and Public Administration in Croatia. URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan017009.pdf> (назва з екрану).
7. Lazowski, Adam. Adaptation of the Polish legal system to European Union law: Selected aspects. SEI Working paper № 45. May 2001.
8. Bapun Marijana. Governance and Public Administration in the context of Croatian accession to the European Union. URL: <http://www.ijf.hr/eng/EU2/Badjun.pdf> (назва з екрану).
9. July 2009. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/glossary/index_en.htm#acquis.
10. Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part//Official Journal L 348. 1993. 31 desember. P. 0002–0180.
11. Pregovaračka stajališta URL: <http://www.eupregovori.hr/Default.asp?ru=437&sid=&akcija=&jezik=1>.

Надійшла до редколегії 21.11.2016 р.